

Тема уроку: Завершення Другої світової війни

Стікер 9. Підписання Акту про капітуляцію Японії

ДЖЕРЕЛО 1. КУЗЬМА ДЕРЕВ'ЯНКО. УКРАЇНЕЦЬ, ЩО ПОСТАВИВ КРАПКУ У ВІЙНІ

Від імені союзних країн цей факт засвідчив Верховний головнокомандувач союзними арміями генерал армії США Дуглас МакАртур, підписавши англійський та японський тексти документів різними ручками. У цю урочисту мить поруч із ним стояли колишні полонені американські генерали – генерал-лейтенант Джонатан Вейнрайт, який капітулював на Філіппінах, та генерал-лейтенант Артур Персиваль, який здався в полон японським військам у Сінгапурі.

[...] У радянських газетах факт перебування донедавна полонених генералів на палубі "Міссурі" згадувався лише для того, щоб нагадати, що їх визволяли радянські війська. Але для мислячих людей, яким був, зокрема, Олександр Довженко, ця демонстрація американського генерала давала поштовх для інших роздумів – про долю радянських військовополонених. За наказом Йосипа Сталіна від 16 серпня 1941 р. вони оголошувались "ворогами народу" й підлягали репресіям.

Почуття нестерпного болю й відчаю за таке несправедливе ставлення до полонених звучить у словах митця, які він записав у своєму щоденнику у вересні 1945 р.:

"Не можу тільки простити генералу МакАртуру, що, підписуючи капітуляцію Японії, підвів з собою до великого історичного стола двох своїх побувалих у полоні генералів. Ох і влетить йому од Трумена! Отаке вчинити. Який всесвітній сором!

Полонених, замість того щоб розжалувати їх, перевірити в концтаборі й проробити так, щоб знали до четвертого коліна, як потрапляти до полону. Замість того, щоб довідатись шляхом серйозних досліджень, чи не були часом вони японськими шпиками, чи не допомагали японському фашизму, оцих-от підозрілих полонених так зразу покликати до столу як переможців, товариші, що ж це таке ?

Не розумію. І не розумію ще, чому се так схвилювало мене ? Чому мені стало завидно?.. І чогось жаль. І радісно, що є на світі горді люде, всі помисли яких спрямовані на життя і на довіру до людини. Чорт забирай, які ж бо гарні речі бувають у житті!"

[...] **Чому Дерев'янко?** Достеменної відповіді немає. Її не знав і сам Кузьма Миколайович. На його думку, певну роль відіграло попереднє призначення представником Радянського командування в Союзницькій раді по Австрії. Багато істориків наполягають на тому, що вирішальним у цій церемонії стало те, що Кузьма Миколайович Дерев'янко володів японською та англійською мовами, а також мав розвідницькі якості та чималий штабний військовий досвід. Трапляються припущення, що Йосип Сталін не направив на церемонію нікого з відомих маршалів, тому що не хотів робити з них чергових "Наполеонів". Також, можливо, йому в око впав рік народження Кузьми Миколайовича – 1904 – рік початку ганебної для Російської імперії війни з Японією, в якій вона втратила значні території, що тепер Сталін їх повертав.

Людмила Рибченко

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/Ld1AfK>.